

ובארץ יקום דור

שאל טשרניחובסקי, "אני מאמין"

בין שמיני (עצרת) לראשון (נר) ימי לוח לציון אתגרי הציונות והדמוקרטיה

אלו הימים הכלולים במארז:

כ"ט חשוון (20.11.25)
חג הסיגד

י"ב חשוון (3.11.25)
יום הזיכרון
ליצחק רבין

כ"ד תשרי (16.10.25)
יום הזיכרון
לאירועי
7 באוקטובר

10.12.25
יום זכויות
האדם הבינלאומי

ט' כסלו (29.11.25)
כ"ט בנובמבר

ו' כסלו (26.11.25)
יום הזיכרון
לדוד בן גוריון

המארז מציע מגוון פרקטיקות חינוכיות שיעזרו לכם להפוך את ימי הזיכרון והמועדים הלאומיים להזדמנויות חינוכיות חיות. תוכלו למצוא כאן דרכים פדגוגיות מגוונות להאיר לתלמידים את האירועים ואת הקשרים ביניהם ובינם לבין הסיפור הישראלי. מומלץ לעיין בקובץ ההצעות ולתכנן מראש את אופני ההתייחסות לכל אחד מהמועדים בנפרד, כמו גם לרצף הרעיוני ביניהם.

עם סיומם של חגי תשרי, ועד חופשת חנוכה, אנו חוזרים לשגרת היומיום - המבורכת והחשובה מאין כמותה. דווקא בימים אלו, עם חילופי העונות והציפייה לגשמי ברכה, נפתחת הזדמנות לחבר את התלמידים לנרטיב הציוני, על חלקיו היהודיים והדמוקרטיים, וכן להאיר ערכים אוניברסליים כמו אחריות אזרחית, סולידריות וזכויות אדם. כשהיום מתקצר והלילות מתארכים, האחריות שלנו היא להוסיף אור. שירו של שאל טשרניחובסקי, שממנו לקוח שמו של מארז זה, מבטא תקווה והתחדשות, כמיהה לשלום ואחריות חברתית כלפי החלש. לא במקרה הפך השיר למעין המנון לא רשמי: הוא מדבר אל כל אדם באשר הוא, ומזכיר לנו שהחלום וההגשמה שייכים לכולנו - מחנכים ותלמידים כאחד - ושעלינו לקחת אחריות על מלאכת התיקון.

ששת המועדים הנזכרים כאן מתחברים למסרים הללו בדרכם הייחודית. כל יום מזמן מבט קדימה - מהחלום למציאות; מהחזון הציוני והאנושי אל העתיד, אל הדור הבא. אמונה וחלום הם יצירתם של יחידים ושל קהילות, והכוח שלהם טמון ביכולת להפוך רעיון מופשט לחיים ממשיים, תוך שמירה על הערכים החשובים לנו כחברה. החזרה לשגרה מקשה לעיתים על פינוי זמן לימים מיוחדים. לפיכך, עיצבנו את ההצעות כך שכל יום יכול לעמוד בפני עצמו - ואתם יכולים לבחור היכן לשים את הדגש בהתאם לצורכי בית הספר. המארז כולו נועד להקל על התכנון, לתת הקשר רחב יותר למועדים, ולהעשיר את העיסוק הלימודי-חינוכי בהם.

< איך אפשר לעשות את זה לאורך התקופה?

במסגרת כיתת האם - פתיחת שבוע בפעילות כיתתית קצרה, כגון: צפייה בסרטון, דיון מודרך או טקסים קטנים, הכוללים, למשל, הקראת טקסט או הדלקת נר, בהתאם לגיל התלמידים ולאופי הכיתה. בתוך שבוע אחד אנו מציינים את חג הסיגד, את יום הזיכרון לבן גוריון ואת ההצבעה באו"ם על הקמת מדינה יהודית. סיפורים של חלום ארוך שנים והפיכתו למציאות. אספו מהתלמידים "סיפורי סבתא" - חוויות על סיפור הגעתם ארצה של המשפחות, אשר דרכן נקשרים העבר האישי והלאומי - או עודדו אותם להביט קדימה ולדמיין איזה מכתב היו כותבים לדור הבא על חייהם היום בישראל.

צאו אל מחוץ לכיתה - הפעילו את התלמידים ביצירת קיר כיתתי במסדרון להצגת ציטוטים, תמונות, מחשבות של תלמידי הכיתה או פוסטרים שיצרו בעצמם לרגל האירוע. יציאה לסיור מקומי (אנדרטה, רחוב המנציח את המאורע או בית מורשת קרוב) שם דגש על החוויה החינוכית, או על הכנסת החוץ לתוך הכיתה - במפגש עם פעיל חברתי, בן קהילה או בוגר בית ספר המשתף בחוויה שלו.

בשיעורים המקצועיים - ניתן לחבר את תחום הדעת לאירועים ולאישים. למשל, בשיעור ספרות - שימוש ביצירה הקשורה למועד; בהיסטוריה - חיבור מהלך חייהם של מנהיגים לקו הזמן הרחב של הסיפור הציוני והשפעתם עליו; באזרחות - השפעות האירוע על החברה הישראלית בימינו; באומנות - יצירת פוסטר או מיצג כיתתי; במוזיקה - האזנה לשיר הקשור לאירוע או לערכים מרכזיים הרלוונטיים לו. לאלו אפשר כמובן להוסיף שימוש בכלים דיגיטליים - חידון אינטראקטיבי, פודקאסט קצר או גלריה דיגיטלית של כל מועד (דוגמאות לכל אלו בקישורים להלן).

< איך אפשר לציין את המועדים עצמם?

יום הזיכרון לאירועי ה-7 באוקטובר

יום השנה השני ל-7 באוקטובר חל כאשר ענני המלחמה עדיין גועשים באופן שלא מאפשר לעבד ולעכל את עוצמות הכאב והטראומה, שנצברו בעומק גידיה של החברה הישראלית. התקווה הצומחת מתוך השבר הינה בני הנוער והצעירים, שהתגייסו באלפיהם למשימות החברתיות והביטחוניות ואשר מצמיחים, כדברי המשורר, שיר חדש. **אוגדן המועצה לחינוך ממלכתי-עברי** אוצר מגוון קטעי שירה, טקסטים ומערכי שיעור העוסקים בנושאים שונים כגון גבורת החיילים והחיילות ובגורל החטופים והחטופה שעודם בשבי ומותאמים לשכבות הגיל השונות.

יום הזיכרון ליצחק רבין

יום הזיכרון ה-30 לרצח ראש הממשלה יצחק רבין מהווה מועד חשוב להזכיר בו את שבריריותה של הדמוקרטיה ואת הצורך להכיר בערכה ולהגן עליה. הפעילויות החינוכיות המוצעות שמות דגש על דמותו של רבין, הצבר, שגילם לאורך מסלול חייו את החלום הציוני - ושילם את מחירה של קיצוניות. **כאן תוכלו למצוא** מגוון הצעות חינוכיות לעיסוק בדמות המנהיג ובהשפעת הרצח על החברה הישראלית.

חג הסיגד

הוא אחד מחגי ומועדי קהילת יוצאי אתיופיה, ביתא ישראל, שמציינת את חג ה-50 יום אחרי יום הכיפורים - בכ"ט בחשוון - כיום של צום, טהרה והתחדשות, וכן כמיהה לירושלים. הסיגד מזכיר את החיבור השורשי העמוק של קהילות ישראל לדורותיהן לציון. זהו חג עלייה לרגל שבמרכזו טקס חידוש הברית בין העם לבין האל, וזו גם הזדמנות להכיר את סיפורה של עליית יהודי אתיופיה. מחכה לכם **מגוון עשיר** של חומרי משרד החינוך לכל הגילים על סיפור מופלא זה ועל מקורות החג ומנהגיו, בצד דרכים לעיסוק בחג במקצועות הלימוד השונים. כן ריכזנו לכם הצעות **למערכי שיעור** של עמותת קדמה לקראתו.

יום הזיכרון לדוד בן גוריון

ב-ר' בכסלו נציין 52 שנים לפטירתו של דוד בן גוריון ראש הממשלה הראשון והמנהיג המייסד - מי שהניח את אבני התשתית לקיומה של ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית, כפי שבא לידי ביטוי במגילת העצמאות, ומי שניסח וטיפח את הממלכתיות כערך וכפרקטיקה. קריאתו אל הנוער לשמש דוגמה של דור יהודי חדש, בן חורין, יוצר ונועז, המתגייס למשימות החברתיות של תקופתו - דור שיקום ויעצב "חברה עברית חדשה שלא תבייש עברנו" - מהדהדת כיום ביתר שאת. אנו מציעים לכם **קישור לחומרי משרד החינוך** על מורשתו, **סרטון קצר** על דמותו המתאים גם לכיתות בית הספר היסודי, **ומערכי פעילויות מגוונים** של המכון למורשת בן גוריון **והצעות לפעילויות מהנות ומעשירות** מרחוק של בית בן גוריון.

כ"ט בנובמבר

בכ"ט (29) בנובמבר נציין 78 שנים להחלטה ההיסטורית של האו"ם על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל ("תוכנית החלוקה") החלטה שהעניקה את הלגיטימציה העולמית לכינונה של ריבונות יהודית. יום היסטורי זה מזמן שאלות רלוונטיות לימינו, כפי שתוכלו למצוא ב**אוגדן המועצה**, על זכותו של העם היהודי לבית לאומי בארצו ועל האיומים הקיומיים הנשקפים לבית בתקופה זו.

יום זכויות האדם הבינלאומי

ב-10 בדצמבר יצוין יום זכויות האדם הבינלאומי. הוא נקבע במועד ההכרזה לכל באי עולם בדבר זכויות האדם, אשר התקבלה באו"ם ב-1948. יום זה מאפשר להעלות את המודעות לזכויות היסוד הטבעיות שיש לכל אדם באשר הוא אדם, ובהן: הזכות לחיים ולביטחון, הזכות לחירות, לשוויון, לכבוד, לרמת חיים נאותה, לחינוך ולעבודה. לפניכם **מערך שיעור** בנושא, **מצפן** של המגדלור המכוון את העשייה החינוכית להתמודדות אקטואלית עם חינוך לדמוקרטיה, וכן **רקע היסטורי** של המדרשה לדמוקרטיה ושלוש על היום וערכיו המרכזיים.

ימים אלו מהווים הזדמנות חינוכית חשובה לעיסוק בסוגיות הנוגעות לציונות ולדמוקרטיה - שני מרחבי תוכן יסודיים של החינוך הממלכתי-עברי, שנתפשו בהווה הישראלית כמובנים מאליהם, אולם הביטחון ביציבותם מתערער ומאותגר ללא הרף. ציון המועדים הללו, תוך חיבור לשורשי זיכרון מכאן ולאמירי תקווה מכאן, יאפשר לדור הצעיר לקום ולממש את ייעודו בעיצוב החברה.

”

”דמות האדם בישראל פירושה
קודם כול — דמות הנוער בישראל,
יכולתו היוצרת, יוזמתו החלוצית,
נאמנותו לשליחות שהטילה
ההיסטוריה בדורנו... העולם כולו
צמא לחזון חיים חדשים, לחזון
חברה חדשה. מאתנו לא ייבצר
הדבר לבנותו.”

”קריירה או שליחות” בן גוריון. מתוך דברים שנשא בכנס
תלמידים בשיח' מוניס. 10 ביוני 1954, ט' בסיוון תשי"ד